

**PROGRAM PROFILAKTYKI
SZKOŁY PODSTAWOWEJ W LUTOWISKACH**

**na lata szkolne
2011 - 2014**

Opracowały:
Halina Żołądź
Joanna Pełdiak

Zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną, w dniu 14.09.2011 r.

Zaopiniowany przez Radę Rodziców, w dniu 15.09.2011

Zatwierdzam do realizacji:

Wychowanie i profilaktyka w szkole – wprowadzenie

Przez profilaktykę należy rozumieć działania przyczyniające się do wzmacniania czynników chroniących i/lub eliminacji i/lub redukcji czynników ryzyka. „**Czynniki ryzyka** – cechy, sytuacje, warunki sprzyjające powstawaniu zachowań ryzykownych. **Czynniki chroniące** – cechy, sytuacje, warunki zwiększające odporność na działanie czynników ryzyka”. Zachowania **ryzykowne/problemowe** to „(...) działania niosące ryzyko negatywnych konsekwencji zarówno dla zdrowia fizycznego i psychicznego jednostki, jak i dla jej otoczenia społecznego”.

Aby zminimalizować czynniki ryzyka, sprzyjające powstawaniu zachowań problemowych, nasz program opiera się na założeniu, że efektywną formą jest praktyczne działanie, promowanie zdrowego stylu życia, dobrego funkcjonowania w sferze fizycznej, psychicznej oraz rozwoju osobowości. Realizacji programu mają służyć działania szkoły, oddziaływania nauczycieli skierowane na osobowość wychowanka, dostarczanie uczniom specyficznych informacji, dotyczących mechanizmów przeciwdziałania uzależnieniom i wyposażenie w umiejętności, służące lepszemu radzeniu sobie z problemami życiowymi.

Prawne podstawy programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.)
3. Rozporządzenie MEN z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458 ze zmianami).
4. Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009r. poz. 17)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r.o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity – Dz. U. z 2002r.Nr 147, poz. 1231; Dz. U z 2007r. Nr 70, poz. 473)

6. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2005r. Nr 179, poz.1485 z późniejszymi zmianami: DZ. U. z 2006r. Nr 7 poz. 47 i 48 ; Dz. U. z 2006r Nr 66 poz.469; Nr 120 po. 826
7. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 (tekst jednolity: Dz.u. z 2002r.Nr11,poz.109 z późniejszymi zmianami)
8. Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. Nr 10, poz. 55 z późniejszymi zmianami)
9. Rozporządzenie MEN z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (Dz. U. Nr 26 z 2003r., poz.226)
10. Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228.

I. Założenia teoretyczne programu – wynik diagnozy

Po rozpoznaniu środowiska uczniów Szkoły Podstawowej w Lutowiskach, w oparciu o analizę dokumentacji pedagoga szkolnego, obserwację uczniów przez nauczycieli, analizę protokołów ze spotkań Zespołu Wychowawczego, rozmów z nauczycielami i rodzicami, okazało się, że najczęściej spotykane w naszej szkole problemy to:

1. Brak poczucia bezpieczeństwa uczniów w drodze do i ze szkoły.
2. Podatność na zagrożenia:
  - a) wynikające z korzystania ze środków masowego przekazu (Internet, telewizja, prasa, telefony komórkowe),
  - b) płynące ze zbyt dużego zainteresowania środkami odurzającymi (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze).
3. Agresja fizyczna i słowna uczniów wobec siebie i innych pracowników szkoły.
4. Stres, wynikający z braku umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
5. Niepowodzenia szkolne (w tym niska motywacja do nauki).
6. Brak właściwych postaw i zachowań (łamanie regulaminu szkoły).

Założeniem niniejszego programu jest profilaktyka pierwszorzędowa (wczesna, uprzedzająca), która adresowana jest do grup niskiego ryzyka, a więc do osób będących przeważnie jeszcze przed inicjacją alkoholową czy narkotykową.

II. Cele szkolnego programu profilaktyki

Celem głównym programu jest przygotowanie uczniów klas I – III i IV – VI szkoły podstawowej do dokonywania wyborów takich, aby nie szkodziły ani im samym, ani innym. Jest to pomoc w pracy nad samorozwojem i kształtowaniem systemu wartości najpierw dzieci a następnie młodzieży.

Celami pobocznymi, będą:

- promocja zdrowego stylu życia,
- opóźnianie wieku inicjacji w zakresie różnych zagrażających zachowań,
- ograniczenie zasięgu tych zachowań i związanych z nimi szkód.

III. Zadania Szkolnego Programu Profilaktyki, czyli jak osiągnąć cel

Aby osiągnąć założone cele będziemy:

1. Promować zdrowy, aktywny tryb życia.
2. Informować uczniów i rodziców o skutkach palenia papierosów, używania alkoholu, narkotyków, dopalaczy, zachowań agresywnych.
3. Uczycy kultury korzystania z telefonów komórkowych.
4. Eliminować wulgaryzmy, propagować kulturę języka.
5. Utrwalać szacunek do godła państwa polskiego i symboli narodowych.
6. Wymagać stosownego stroju w szkole.
7. Wypracowywać umiejętność podejmowania właściwych decyzji.
8. Kształtować odpowiedzialność za ochronę zdrowia własnego i innych.
9. Uczycy umiejętności radzenia sobie ze stresem.
10. Ćwiczyć zachowania asertywne, empatię.
11. Wspierać rozwój fizyczny i intelektualny.
12. Uczycy efektywnego spędzania wolnego czasu.
13. Rozwijać zainteresowania uczniów.
14. Wzmacniać poczucie własnej wartości, wiary w siebie i swoje możliwości.
15. Ćwiczyć umiejętność komunikacji, wyrażania własnych opinii, przekonań i poglądów.
16. Ćwiczyć sposoby kontroli emocji.
17. Uczycy sposobów rozwiązywania problemów.
18. Kształtować postawy tolerancji, szacunku do drugiego człowieka.
19. Wspierać relacje rodzic – uczeń - nauczyciel, w celu tworzenia właściwego klimatu szkoły zapewniającego podmiotowość i bezpieczeństwo uczniów, nauczycieli i rodziców.
20. Rozwijać umiejętności wychowawcze rodziców (pedagogizacja rodziców).

IV. Struktura programu

Odbiorcy:

- klasy I- VI- Szkoły Podstawowej,
- rodzice,
- nauczyciele.

Instytucje wspomagające realizację programu:

- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Ustrzykach Dolnych
- GOPS w Lutowiskach
- Policja
- Ośrodek Zdrowia w Lutowiskach
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lutowiskach
- Placówka Straży Granicznej w Stuposianach
- inne instytucje zajmujące się profilaktyką i wychowaniem

Realizatorzy programu:

- nauczyciele,
- wychowawcy,
- pedagog szkolny,
- wychowawca świetlicy,
- dyrektor.

V. Program obejmuje cztery obszary:**1. Podniesienie poczucia bezpieczeństwa uczniów w drodze do i ze szkoły**

Zadania	Sposoby realizacji	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
1. Kształowanie umiejętności interpersonalnych.	Wyposażenie uczniów w niezbędne umiejętności warunkujące radzenie sobie w napotkanych sytuacjach trudnych.	- organizacja spotkań z przedstawicielami m.in. policji, straży granicznej, straży pożarnej, ratownikiem medycznym, leśnikiem.	Dyrektor, wychowawcy klas, pedagog szkolny	W trakcie zajęć w roku szk. 2011/2012 2012/2013 2013/2014
	Uwrażliwienie wychowanków na drugiego człowieka.	- apele okolicznościowe, pogadanki - realizacja zajęć kształcących umiejętności interpersonalne	wychowawcy klas I – III, IV - VI	Zgodnie z planem uroczystości i apele szkolnych, w latach 2011/2012 2012/2013 2013/2014
	Podjęcie współpracy z lokalnymi instytucjami, w celu podniesienia bezpieczeństwa uczniów w drodze do i ze szkoły.	- nauka zachowań w przypadku zaczepiania przez osoby obce oraz zachowań w stosunku do napotkanych zwierząt.	pedagog szkolny	Według potrzeb wychowawców klas w latach 2011,2012, 2013,2014
			wychowawcy klas	Klasy IV–VI podczas god. wychowawczych, klasy I – III podczas realizacji zajęć w latach 2011/2012 2012/2013, 2013/2014

2. Zapobieganie zagrożeniom

Zadania	Sposoby realizacji	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
1. Udzielanie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.	Udzielania pierwszej pomocy.	-organizacja spotkania z ratownikiem medycznym.	Opiekun Szkolnego Koła PCK	Drugie półrocze roku szkolnego 2011/2012
2. Ukazywanie negatywnych skutków stosowania środków odurzających	Wskazywanie zalet i promowanie zdrowego stylu życia. Ukazywanie konstruktywnych sposobów spędzania wolnego czasu. Realizacja programów profilaktycznych.	-udział uczniów w atrakcyjnych zajęciach pozalekcyjnych, artystycznych, sportowych i przedmiotowych -pogadanki na lekcjach wychowawczych -konkursy -gazetki -organizacja spotkania ze Specjalistą ds. Nieletnich, -udział w kampanii profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł” -pedagogizacja rodziców, podczas zebrań -spotkania z pracownikami służby zdrowia -pogadanki w ramach lekcji przyrody, godzin wychowawczych, wychowania fizycznego	Opiekunowie kół zainteresowań, wychowawca świetlicy, nauczyciel biblioteki, nauczyciele wychowawcy klas Pedagog szkolny Pedagog szkolny, opiekun PCK, chętni nauczyciele Pedagog szkolny Dyrektor szkoły	W ciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014 W ciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014 Drugie półrocze roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014 Jeden raz w ciągu 3 lat trwania programu
3. Przekazywanie wiedzy o zdrowiu i	Dostarczanie rodzicom informacji o konsekwencjach stosowania środków odurzających, zażywania dopalaczy i napojów energetyzujących.		Wychowawcy klas,	Jeden raz w ciągu

sposobie jego wzmocnienia	Wyrabianie nawyków higienicznych. Ukazywanie zagrożeń, płynących z niewłaściwego korzystania z telewizji, komputera, Internetu.		nauczyciel przyrody, nauczyciel wychowania fizycznego	roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014
---------------------------	--	--	--	---

1. Zapobieganie agresji i negatywnym postawom wśród uczniów

Zadania	Sposoby realizacji	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
1. Kształowanie odpowiedzialności za własne zachowanie w stosunku do innych ludzi i za swoje czyny.	Wyposażenie uczniów w umiejętności radzenia sobie z własną i cudzą agresją – asertywne sposoby rozwiązywania konfliktów, wyrobienie gotowości do niesienia pomocy. Minimalizowanie zjawiska stosowania wulgaryzmów słownych wśród uczniów	- pogadanka, drama, zajęcia warsztatowe - w trakcie godzin wychowawczych	wychowawcy nauczyciele, pedagog szkolny Pedagog szkolny we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014 II półrocze roku szkolnego 2011/2012 Wrzesień rok szkolny 2011/2012 2012/2013 2013/2014
2. Ukazywanie zgubnej roli agresji, przejawiającej się w grupach rówieśniczych i nie tylko.	Wdrażanie zasad kulturalnego odnoszenia się uczniów do siebie - wskazywanie sposobów zachowania pozwalających na rozładowanie agresji	- szkolenie rady pedagogicznej		Wciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014
3. Wyrabianie umiejętności rozróżniania dobra i zła	Doskonalenie wśród nauczycieli i wychowawców umiejętności rozpoznawania i reagowania w przypadku przemocy w rodzinie	- spotkania z rodzicami, godziny wychowawcze	wychowawcy klas	Wciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014
4. Informacja o konsekwencjach negatywnych zachowań.	Zapoznanie z zasadami ustalania oceny z		wychowawcy klas	Wciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014

5.Przeciwdziałanie łamaniu regulaminu szkoły.	zachowania Zapoznanie i przypomnienie uczniom i rodzicom o obowiązujących w szkole procedurach	-analiza dzienników zajęć,	Pedagog szkolny, wychowawcy klas	W miarę potrzeb
6.Analiza miejsc i zachowań niebezpiecznych w szkole. wzmocnienie dyżurów w szkole.	Zapoznanie i przypomnienie uczniom praw i obowiązków zawartych w statucie szkoły Uczulanie uczniów na właściwy wygląd w szkole Monitoring zjawiska agresji i przemocy w szkole. Monitoring absencji uczniów Wzmocnienie dyżurów w szkole.	- dokumentacja pedagoga, protokoły z zebrań Zespołu Wychoanaliza dzienników zajęć - grafik dyżurów	Dyrektor szkoły	

2. Nabywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i niwelowanie skutków niepowodzeń szkolnych

Zadania	Sposoby realizacji	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
1.Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	Wyposażenie uczniów w umiejętności radzenia sobie ze stresem Wzmacnianie poczucia własnej wartości Stwarzanie możliwości do odnoszenia sukcesów szkolnych. Wdrażanie uczniów do systematyczności i efektywności w działaniu	- pogadanki na godzinach wychowawczych, zajęcia warsztatowe - zapoznanie z WSO, PSO, zgodnie z etapem nauczania - organizowanie samopomocy koleżeńskiej - stosowania metod aktywizujących na lekcjach - przestrzeganie przez nauczycieli zaleceń Poradni Psychologiczno -	wychowawcy klas, pedagog szkolny wychowawcy klas, nauczyciele Dyrektor szkoły	Wciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014 Wrzesień rok szkolny 2011/2012 2012/2013 2013/2014

2.Motywowanie uczniów do nauki rozwijania własnych zainteresowań.	- wyposażenie rodziców i nauczycieli w umiejętności motywowania dzieci do działania, a w szczególności do nauki	pedagogicznej - szkolenia dla nauczycieli, - indywidualne spotkania z rodzicami w miarę potrzeb oraz w ramach pracy zespołów ds. udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej	Nauczyciele, będący członkami zespołu	Wciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014 Nie rzadziej niż 2 razy w ciągu roku szkolnego 2011/2012 2012/2013 2013/2014
---	---	---	---------------------------------------	---

Ewaluacja programu

Program będzie poddawany ewaluacji na zakończenie każdego roku szkolnego 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014.

Narzędzia ewaluacji będą dobierane przez osoby jej dokonujące. Mogą nimi być: ankiety wśród uczniów, rodziców i nauczycieli, analiza dokumentów szkolnych lub inne uznane za miarodajne. Osoby do przeprowadzania ewaluacji będą wyznaczane przez dyrektora szkoły.

Program powstał w oparciu o poniższą bibliografię:

1. Gaś Z. B. *Profilaktyka uzależnień*, WSiP, Warszawa 1993.
2. Gaś Z. B. *Szkolny program profilaktyki: istota, konstruowanie, ewaluacja*. MENiS, Warszawa 2003.
3. *Mały Słownik Języka Polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.
4. Szymańska J. *Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki*. CMPPP, Warszawa 2002 r.